

Î N C H E I E R E

28 iunie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului,
judecători

Valentina Clevadi
Dumitru Mardari, Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Artiom Sapigora împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii cu obligarea prezentării scuzelor oficiale,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 martie 2017, prin care s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu admiterea apelului lui Artiom Sapigora și modificarea hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 29 noiembrie 2016, în parte prin majorarea cuantumului sumelor adjudecate de la bugetul de stat de la 15 000 lei până la 25 000 lei,

c o n s t a t ă :

La 31 octombrie 2016, Artiom Sapigora s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, Ministerul Finanțelor al RM și Procuraturii Generale a RM cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii cu obligarea prezentării scuzelor oficiale.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 17 iunie 2013 a fost reținut de către Departamentul urmăririi penală, fiind învinuit în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 26, 145, alin. (2), lit. p) Cod penal.

Prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 19 iunie 2013, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 iunie 2013 s-a admis demersul procurorului privind aplicarea în privința reclamantului a măsurii preventive sub formă de arest pe un termen de 30 zile.

Susține reclamantul că, la 10 iulie 2013, avocatul Ion Vîzdogă, care acționa în interesele reclamantului, s-a adresat către ofițerul de urmărire penală cu o cerere în conformitate cu art. 66 și art. 68 Cod procedură penală, iar prin ordonanța din 11 iulie 2013 a fost respins demersul.

Prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 16 iulie 2013 a fost respins demersul procurorului privind prelungirea măsurii preventive sub formă de arest, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 iulie 2013, încheierea menționată a fost casată cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care a fost prelungit arestul preventiv pe un termen de 30 zile. Tot în aceeași zi, decizia menționată a fost executată.

Menționează reclamantul că, prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 28 august 2013, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 septembrie 2013, a fost respins demersul procurorului în partea duratei termenului arestării, a fost admis integral demersul avocatului Ion Vîzdoga, fiind înlocuită măsura preventivă cu arest la domiciliu pe un termen de 30 zile.

Prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 26 septembrie 2013 menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 octombrie 2013, a fost admis demersul procurorului privind prelungirea termenului arestării la domiciliu cu 30 zile, până la 29 octombrie 2013.

Indică că, un demers similar a fost admis prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 25 octombrie 2013, fiind dispusă prelungirea termenului arestării la domiciliu cu 30 zile, până la 28 noiembrie 2013.

Susține reclamantul că, prin ordonanța procurorului din 31 octombrie 2013, s-a dispus scoaterea lui Artiom Sapigora de sub urmărire penală, cu încetarea de drept a măsurii preventive - arestul la domiciliu.

Astfel în total, în perioada examinării cauzei la etapele urmăririi penale reclamantul s-a aflat în stare de arest preventiv timp de 1 lună și 28 de zile și 2 luni și 2 zile în arest la domiciliu.

Reținerea s-a produs la 17 iunie 2013, după care la 19 iunie 2013 a fost eliberat mandatul de arest preventiv.

În perioada reținerii și arestului a fost deținut timp de 2 zile, 17 iunie - 19 iunie 2013 în Izolatorul de detenție provizorie al Comisariatului general de poliție al MAI, iar în perioada 19 iunie 2013 - 17 iulie 2013 și 30 iulie 2013 - 28 august 2013, în Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău.

Invocă reclamantul că, prin învinuirea ilegală, erorile judiciare ce au fost admise, i-au fost aduse atingeri drepturilor și libertăților fundamentale, iar traumele psihice și suferințele fizice provocate de condamnarea ilegală trebuie să fie reparate prin acordarea unor despăgubiri morale și materiale echitabile de natura a-i aduce deplina satisfacție pentru suferințele psihice și fizice suportate, atât pe perioada detenției, cât și ulterior, ca urmare a unor serii de consecințe negative, în sensul izolării de colectivitate și familie, stării de sănătate, atingerea gravă adusă onoarei și demnității, reputației profesionale, precum și sentimentul de frustrare accentuată creat de dezumanizare și de afectare a personalității.

Consideră reclamantul că, pentru a aduce satisfacția deplină pentru profundele suferințe psihice și fizice pe care le-a avut, durata și intensitatea acestora și consecințele, care au avut loc asupra sănătății sale, suma bănească de 1 000 000 lei pe care o solicită cu titlu de daune morale este una echitabilă și de natură să îi aducă deplina satisfacție morală și să îi compenseze suferințele.

Mai indică reclamantul că, până la arest, fiind specialist licențiat, a înregistrat SRL „Stroi Art”, fiind asociat cu cota parte 100%. Astfel, fiind angajat în calitate de director, a dus tratative pentru efectuarea lucrărilor la mai multe companii de construcție, dar, fiind arestat, a pierdut oferta propusă. După eliberarea din detenție, cu reputația știrbită nu a avut posibilitate să își dezvolte afacerea, fapt ce i-a provocat traume psihice enorme, fiindu-i dificil de a găsi clienți, iar aflarea despre detenție și învinuire trezește și acum suspiciune și neîncredere față de persoana sa.

Mai susține Artiom Sapigora că, prejudiciul material pe care îl solicită a fi încasat de la părți constituie sumele de bani achitate pentru asistența juridică specializată, ca urmare a învinuirii sale nelegitime și aflării în detenție, în total suma de 69 300 lei.

La examinarea cauzei penale a beneficiat de asistență juridică în bază de contract, achitând suma de 49 000 lei și respectiv, suma de 5 000 lei, precum și suma de 300 lei pentru întocmirea cererii de chemare în judecată.

La fel, și părinții săi au suportat cheltuieli pentru coletele cu produsele alimentare transmise în penitenciar în sumă de 15 000 lei.

Invocă reclamantul că, potrivit art. 7 lit. a), e) și g) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite; sumele plătite de ea pentru asistența juridică și cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească.

Solicită Artiom Sapigora admiterea acțiunii, obligarea părților la plata sumei de 1 000 000 lei cu titlu de despăgubiri morale ca urmare a învinuirii ilegale a reclamantului de către organele de drept, precum și pentru privarea reclamantului de libertate pentru o perioadă de 1 lună și 28 de zile în arest preventiv și 2 luni și 2 zile în arest la domiciliu; obligarea părților la achitarea daunelor materiale și a cheltuielilor legate de judecarea cauzei respective, ce constau din onorariul pentru asistența juridică în sumă totală de 69 300 lei; obligarea procurorului, care a condus urmărirea penală să aducă scuze oficiale reclamantului, conform art. 51, alin. (8) Cod procedură penală.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 29 noiembrie 2016 acțiunea înaintată de Artiom Sapigora s-a admis parțial, fiind dispusă încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul reclamantului a sumei de 15 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, prejudiciu material - asistența juridică acordată în cadrul urmăririi penale în mărime de 10 000 lei și cheltuieli pentru asistența juridică în sumă de 300 lei, iar în total suma de 25 300 lei. În rest, pretențiile cu privire la încasarea prejudiciului moral și material au fost respinse, iar pretenția cu privire la obligarea prezentării scuzelor oficiale a fost respinsă ca tardivă.

Invocând ilegalitatea hotărârii primei instanțe, la 19 decembrie 2016, a depus apel Artiom Sapigora, iar la 23 decembrie 2016 a depus apel Ministerul Justiției al RM.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 02 martie 2017 s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al RM. S-a admis apelul declarat de Artiom Sapigora.

S-a modificat hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 29 noiembrie 2016, în parte prin majorarea cuantumului sumelor adjudecate de la bugetul de stat în beneficiul lui Artiom Sapigora.

S-a majorat de la 15 000 lei până la 25 000 lei cuantumul despăgubirilor morale acordate reclamantului, iar cuantumul cheltuielilor de asistență juridică acordate în cadrul urmăririi penale de la suma de 10 000 lei până la suma de 25 000 lei. În rest apelul lui Artiom Sapigora s-a respins.

La 13 martie 2017, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei (f.d. 191).

La 06 aprilie 2017, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul din 06 aprilie 2017 împotriva deciziei instanței de apel din 02 martie 2017, declarat în termen.

În motivarea recursului a indicat că, consideră neîntemeiată soluțiile instanțelor de judecată, deoarece au interpretat eronat dreptul material care reglementează aprecierea prejudiciului moral și material.

A subliniat că, pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, necesită de a fi întrunite cumulativ atât, circumstanțele prevăzute la art. 6 cât și la art. 3, or aceste norme sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

Susține recurentul că, existența unui act jurisdicțional de achitare nu denotă faptul că organul de urmărire penală a admis careva acțiuni ilicite.

Mai mult, susține recurentul că, în speță instanțele de judecată, la stabilirea cuantumului despăgubirii acordate cu titlu de prejudiciu moral au aplicat eronat normele dreptului material ce țin de soluționarea prezentului litigiu, apreciind arbitrar argumentele participanților la proces.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data

primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 16 mai 2017, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa lui Artiom Sapigora, Ministerului Finanțelor al RM, Procuraturii Generale a RM cererea de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 14 iunie 2017, Artiom Sapigora a depus referință la cererea de recurs, prin care și-a expus opinia referitor la recursul declarat, solicitând respingerea acestuia ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Audiind raportul verbal al judecătorului raportor și verificând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin.(4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Completul Colegiului menționează că, Ministerul Justiției al RM în cererea de recurs nu a invocat nici unul din temeiurile de declarare prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) Codul de procedură civilă.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Completul judiciar indică că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, fără a se examina temeinicia lor.

În acest sens, completul reiterează prin prisma jurisprudenței CEDO că „... art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul

declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes.” (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, instanța de apel a examinat pricina sub toate aspectele, cu respectarea normelor de procedură și aplicarea corectă a legii materiale, iar în esența lor argumentele recursului, au fost verificate minuțios, la judecarea pricinii în ordine de apel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Valentina Clevadi

judecători

Dumitru Mardari

Galina Stratulat